

עפ"ג 50759/03/17 - תמיר מדאר נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 50759-03-17 מדאר(אסיר) נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני: כב' השופט שמואל בורנשטיין
כב' השופטת מיכל ברק נבו
כב' השופטת דבורה עטר

המערער
נגד
תמיר מדאר (אסיר)

המשיבה
מדינת ישראל

החלטה

1. לפנינו בקשה מטעם שירות המבחן להפקיע את צו המבחן שניתן למערער ביום 11.9.2017 למשך 18 חודשים, לצד עונשים נוספים, ולהטיל עליו ענישה חלופית.
2. ביום 9.3.2017 גזר בית המשפט קמא את דינו של המערער, שהורשע על פי הודאתו בת"פ 27613-11-14 בסחר בסם מסוכן לפי סעיף 13 + 19א לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 ובסחר בסם מסוכן (בצוותא) לפי סעיף 13 + 19א לפקודת הסמים המסוכנים ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בית המשפט השית עליו 28 חודשי מאסר, המורכבים מ- 14 חודשי מאסר בגין התיק הנ"ל והפעלה במצטבר ובחופף של עונש מאסר של 34 חודשי מאסר על תנאי, שהיו תלויים ועומדים נגדו בגין חמישה תיקים שונים, באופן ש-14 חודשים יצטברו לעונש שהוטל עליו, ו- 20 חודשים יחפפו לעונש המאסר שהוטל עליו, וזאת לצד עונשים נלווים.
3. המערער הגיש ערעור על גזר הדין, בו הכריע בית משפט זה ביום 11.9.2017. במסגרת פסק הדין הושם דגש על ההליך הטיפולי המרשים שעבר המערער במשך כשנתיים וחצי, במסגרתו אף החל לעבוד בעבודה מסודרת, והובהר כי בנסיבות אלו הן האינטרס הציבורי והן האינטרס האישי של המערער מצדיקים להושיט לו את מלוא היד, כדי לעודדו ולאפשר את חזרתו כאזרח מועיל לחברה, כאשר אם חלילה ימעד, ישוב לבית המשפט וייתן את הדין גם על העבירות הקודמות שביצע. בית המשפט החליט להקל בעונשו על המערער במובן זה שבגין האישום הראשון הוחלט על הארכת המאסרים על תנאי שהוטלו על המערער לתקופה של 18 חודשים, לצד העמדת המערער בפיקוח שרות המבחן למשך של 18 חודשים מיום 17.9.2017. בגין האישום

השני הוחלט להטיל על המערער מאסר של 6 חודשים לריצוי בעבודות שירות, לצד עונשים נלווים.

4. ביום 8.11.2017 התקבלה חוות דעת הממונה על עבודות השירות ולפיה מאחר שממצאי בדיקת השתן שמסר המערער העידו על שימוש בקוקאין, הוא אינו מתאים לביצוע עבודות שירות.

ביום 12.11.2017 התקיים דיון בעניינו של המערער, במהלכו טען כי ממצאי הבדיקה מוטעים, שכן לא רק שמעולם לא השתמש בקוקאין, הרי שהוא אף מוסר בדיקות שתן תקינות במרכז היום בו הוא מטופל. לאור האמור, הופנה המערער למסירת בדיקת שתן פעם נוספת אצל הממונה.

בהמשך, מחוות דעת הממונה מיום 10.12.2017, עלה כי המערער מסר ביום 23.11.2017 בדיקת שתן נקייה מסמים, ואולם לא התייצב לבדיקות נוספות.

בתגובה, ביקש המערער מבית המשפט ליתן צו ל"מרכז חוסן" שיפרט על אודות בדיקות השתן הנקיות שמסר בחודשים נובמבר-דצמבר ובמסגרת דיון שהתקיים ביום 19.12.2017 אף הסביר את אי התייצבותו בכך שנדרש להתלוות לאמו לטיפולים רפואיים ולא יכל להיעדר עוד ממקום עבודתו. לאור האמור, ביק בית המשפט מהממונה לחוות דעתו פעם נוספת בדבר אפשרות ריצוי המאסר בעבודות שירות.

על פי חוות דעת הממונה מיום 29.12.2017, המערער נמצא מתאים לריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות. לפיכך ביום 23.1.2018 ניתנה החלטה לפיה המערער ירצה 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, כפי שקבע הממונה.

5. ביום 15.7.2018 עדכן שירות המבחן כי במהלך חודש ינואר 2018 המערער ניתק קשר עם היחידה לטיפול בהתמכרויות "מרכז חוסן" - לא הגיע לפגישות ולא ביצע בדיקות שתן כנדרש, כאשר ניסיונות ליצור עמו קשר לא צלחו. משכך, הוחלט על הפסקת טיפול בו במסגרת אותה היחידה. המערער הסביר לשירות המבחן כי אינו פנוי לטיפול מאחר וממקד כוחותיו בפרנסה. חרף הסיכום עמו, הוא לא הגיע לפגישות בשירות והתקשה להגיע לכל הבדיקות שנקבעו לו לאיתור שרידי סם. לאור האמור, ביקש שירות המבחן לקיים דיון בעניינו של המערער, כדי לבחון את נכונותו ומסוגלותו להמשיך קשר עם שירות המבחן במסגרת צו המבחן.

בהמשך עדכן שירות המבחן כי ביום 3.10.2018 יצר המערער קשר מיוזמתו עם השירות והגיע לשתי פגישות, במהלכן שלל צורך בהמשך טיפול במסגרת היחידה להתמכרויות "מרכז חוסן", שכן לתפישתו הוא מצליח לשמור על ניקיון מסמים. המערער מסר בדיקת שתן נקייה אחת ומסר כי הוא מתקשה להגיע לבדיקות עקב הצורך להתפרנס במקביל לעבודות השירות שמבצע.

6. בדיון שהתקיים בבית משפט זה ביום 9.10.2018 הובהר למערער כי עליו לעמוד בתנאי צו המבחן. ב"כ המערער ציין כי המערער מבין את חומרת התנהלותו וכי זו נבעה מעומס היתר שמוטל על כתפיו, שכן המערער גם מבצע עבודות שירות, וגם עובד לפרנסתו וגם תומך באמו החולה. המערער הצהיר כי הוא מתחייב לעמוד בתנאי צו המבחן ומבין את ההשלכות הצפויות אם לא יעשה כן, לרבות האפשרות שייאסר. לאור האמור, הוחלט כי אין מקום, נכון לאותה העת, להפקיע את צו המבחן והמערער הוזנה כי אם יפר פעם נוספת את תנאי הצו, אזי בית המשפט ישקול בכובד ראש את הפקעתו.

7. בחלוף פחות מחודשיים, ביום 3.12.2018, עדכן שירות המבחן כי מיד בסמוך לדיון האחרון שהתקיים בעניינו של המערער בבית המשפט, נעצר המערער בגין חשד לביצוע עבירת סמים מיום 9.7.2018 וכן עדכן כי לאחרונה הוחלט על ידי הממונה על הפסקת עבודות השירות שלו. בנסיבות אלו, ביקש שירות המבחן להפקיע את צו המבחן ולהטיל על המערער ענישה חלופית.

8. בדיון שהתקיים לפנינו ביום 15.1.2019, עמד ב"כ המערער על נסיבות חייו הקשות ועל כך שהוא מטפל באמו החד הורית שהיא חולה מאוד, ומרותקת לכיסא גלגלים. בא כוח המערער הבהיר כי המערער עצור בגין התיק הנוסף שנפתח כנגדו, אשר הראיות הקיימות בו אינן חד משמעיות, והוא למעשה מרצה מאסר בפועל נוכח ההחלטה על הפסקת עבודות השירות שלו, ואלמלא כן, היה נכון שירות המבחן לבחון שחרור לחלופת מעצר, לצד טיפול ושיקום. בא כוח המערער ביקש לדחות את הדיון בחודשיים-שלושה, כאשר בפרק זמן זה יסיים המערער לרצות את המאסר שהוטל עליו תחת עבודות השירות, ויש תקווה שיתחרר ממעצר בתיק האחר ויחזור להליך השיקומי.

המשיבה, מנגד, עתרה להפקעת צו המבחן בעת הנוכחית ולגזירת עונשו של המערער מחדש, בצינה כי אין שום סיבה ליתן למערער הזדמנות נוספת. לטענתה, כבר לאחר קבלת הערעור, המערער לא ניצל את ההזדמנות שניתנה לו, עת בדיקת שתי שמסר אצל הממונה הצביעה על שימוש בקוקאין ולאחר מכן לא התייצב אצל הממונה. לדברי המשיבה, עבודות השירות של המערער הופסקו עוד לפני מעצרו בתיק החדש בשל אי התייצבות והתחצפות לאנשי סגל. עוד עמדה המשיבה על חוסר שיתוף הפעולה של המערער עם שירות המבחן בתקופות מסוימות ועל ניתוק הקשר עם היחידה להתמכרויות, וכן הדגישה כי עניינו של התיק החדש שנפתח כנגד המערער בבית המשפט השלום בראשון לציון, אף הוא בעבירות סמים.

9. לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים ועיינו במכלול המסמכים הרלוונטיים, החלטנו כי יש מקום להעיתר לבקשה להפקעת צו המבחן למשך 18 החודשים שהוטל על המערער ביום 11.9.2017.

10. המסגרת הנורמטיבית לדיונו מצויה בסעיף 20 לפקודת המבחן (נוסח חדש) התשכ"ט-1969 ("פקודת המבחן") (הקובע):

"הוכח להנחת דעתו של בית המשפט שנתן את צו המבחן, שהנבחן לא מילא אחרי הוראה מהוראותיו של צו המבחן, רשאי בית המשפט בהתחשב, בין היתר, בתקופה שחלפה מיום העמדתו של הנידון במבחן, בדרך שבה עמד במבחן באותה תקופה ובנסיבות אי מילוי הוראות צו המבחן לעשות אחד מאלה:

(1) להזהיר את הנבחן בלי לפגוע בהמשך תקפו של צו המבחן;

(2) להטיל על הנבחן קנס בלי לפגוע בהמשך תקפו של צו המבחן, ואם לאחר מכן יבוא בית משפט להטיל עונש על הנבחן לפי סעיפים 16 או 17 או סעיף זה, יובא הקנס האמור בחשבון בקביעת אותו עונש;

(3) אם ניתן צו המבחן בלא הרשעה על העבירה שבגללה ניתן - להרשיע את הנבחן ולהטיל עליו עונש, ואם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(א) - להטיל על הנבחן עונש על העבירה המקורית במקום צו המבחן, הכל כפי שבית המשפט היה רשאי להטיל על הנבחן אילו זה עתה הורשע בפניו על אותה עבירה;

(4) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(ב) - להטיל עליו עונש נוסף על העבירה המקורית במקום צו המבחן, בהתחשב בכל עונש אחר שהוטל עליו על העבירה המקורית."

בהמשך קובע סעיף 21 לפקודת המבחן:

"הוטל על הנבחן עונש על העבירה המקורית במקום צו המבחן, יפקע תוקפו של צו המבחן".

11. מהותו של צו המבחן היא הטלת אמצעי שיקומי על נאשם כדי לתת לו הזדמנות לשנות מדרכיו ולהשתלב בחיים תקינים בחברה, וזאת תוך שמירה על סמכותו העונשית המלאה של בית המשפט נותן הצו, הניתנת להפעלה במקום שהנאשם הפר את האמון שניתן בו (ראו: רע"פ 9795/07 **שביטה נ' מדינת ישראל** (1.2.2009) (להלן: "**עניין שביטה**").

12. במקרה דנן, בחינת התנהלותו של המערער לאורך כל תקופת המבחן איננה מותרת מקום לספק, כי המשיב הפר הפרה גסה ובוטה את תנאי הפיקוח של שירות המבחן, עליהם התחייב להקפיד לשמור.

13. כעולה מבקשת שירות המבחן להפקעת צו המבחן, בעקבות חוסר שיתוף הפעולה של המערער עם היחידה לטיפול בהתמכרויות "מרכז חוסן", שהתבטא באי הגעה לפגישות ואי מסירת בדיקות שתן, הוחלט על הפסקת הטיפול בו. בפני שירות המבחן שלל המערער את הצורך בהמשך טיפול ואף התחייב להגיע לשיחות פרטניות ולשם מתן בדיקות שתן, אלא שאז הופסקו עבודות השירות ונפתח נגדו תיק נוסף, בגין חשד לביצוע עבירת סמים מיום 9.7.2018, קרי: תוך כדי תקופת ביצוע עבודות השירות.

מהמסמכים שנערכו על ידי הממונה על עבודות השירות והוגשו לעיונו, עולה באופן ברור כי המערער לא ביצע את עבודות השירות כראוי, וכי על אף שנערכו לו שיחות ברור רבות בפרק זמן קצר ביותר, והוחלפו מספר מקומות עבודה, כל הניסיונות להושיט לו יד לא הביאו לשיפור בהתנהלותו. לפיכך, החל מיום 11.10.2018 הופסקו עבודות השירות והמערער כיום מרצה מאסר בפועל תחתן.

14. ב"כ המערער טען כי יש לתת את הדעת לתסקיר שירות המבחן שנערך במסגרת מעצרו בתיק החדש ואשר הוגש לעיונו, ממנו ניתן ללמוד על נכונותו של שירות המבחן להמשיך הטיפול במערער ולהשיבו למסלול של שיקום. לפיכך חזר וטען שיש לאפשר למערער לסיים את תקופת מאסרו על מנת שימשיך בהליך השיקום בו החל טרם הפקעת עבודות השירות. עם זאת, לא רק שדברים אלה עומדים בניגוד למתואר לעיל באשר להעדר שיתוף הפעולה של המערער עם שירות המבחן וכן לעמדה שהציג בפניו, שבמסגרתה שלל את הצורך בהמשך הטיפול, אלא שעיון בתסקיר האמור אין בו כדי לשפר את תמונת המצב השלילית המצטיירת לגבי המערער. בתסקיר צוין כי על אף שהמערער עבר הליך טיפולי לעניין התמכרותו, הוא ממשיך לקיים קשרים שוליים בתחום הסמים ומגלה יכולת נמוכה להיעזר בגורמי הטיפול ובשירות המבחן כגורם מפקח ומגייס. הערכת שירות המבחן הייתה שקיפה סיוע במצבו של המערער להמשיך מעורבות שולית ולנוכח הסטטוס הנוכחי שלו - עצור שפוט - הובהר, כי רק לקראת סיום ריצוי עונש המאסר שהוטל עליו, ניתן יהיה לבחון את המפקחים שהוצעו על ידו לשם שקילת האפשרות שישוחרר למעצר בית. עניינו של התסקיר, כטבעו של תסקיר מעצר, הוא, אפוא, באפשרות לבחינת חלופת מעצר, ובוודאי שלא ניתן ללמוד ממנו את שמבקש המערער ללמוד הימנו בהתייחס לנכונותו של

שירות המבחן להמשיך ולשלב את המערער בהליך שיקומי, חרף בקשתו המפורשת להפקעת צו המבחן המלמדת את היפוכו של הדבר.

15. בצדק הדגיש שירות המבחן כי ניכר שהסנקציות שהוטלו על המערער לא היוו עבורו גורם מרתיע ומפחית סיכון להישנות מעורבות עם החוק, וכי משעה שהפר שוב ושוב את התנאים שנקבעו לביצוע עבודות השירות ובשעה שחזר להיות מעורב בפלילים, ובעת שתלויים ועומדים נגדו מאסרים מותנים, אין מנוס מהמסקנה כי קיימת הצדקה להפקעת צו המבחן בעניינו.

16. לעניין נסיבות שכאלו ראו את הדברים שאמר בית המשפט העליון בעניין **שביטה**, בפסקה 15 לפסק דינה של כבוד השופט א' פרוקצ'יה:

"נבחן שהורשע בעבירה, ובית המשפט ראה לתת בו אמן ולשלב במסלול שיקומי טהור, זכה בפריבילגיה מיוחדת, שכן הוא אינו פורע את חובו העונשי לחברה. החברה מוחלת לו על חוב זה ובלבד שתוגשם התקווה לשיקומו ולתיקונו. פריבילגיה זו נתונה לנאשם על תנאי, והתנאי הוא שיהיה ראוי לה, ויקיים את תנאיה. אם ציפיה זו נכזבת, והנבחן מפר את תנאי המבחן, חוזרת לקדמותה התכלית העונשית המלאה, ועומדת בעינה דרישת החברה לפרעון מלוא החוב העונשי על ידי הנאשם".

וראו בעניין זה גם את האמור ברע"פ 2811/15 ט **מדינת ישראל נ' פלוני** (6.11.16), פסקאות 17 - 18, מפי כבוד השופט מלצר.

17. אכן, יש להצטער על כך שהמערער לא השכיל לנצל את ההזדמנות שניתנה לו בעת שהחליט בית משפט זה להקל בעונשו, אך אין לו אלא להלין על עצמו.

18. נוכח האמור, אנו סבורים כי יש מקום להפקיע את צו המבחן בהתאם לבקשת שירות המבחן, ולגזור מחדש את דינו של המערער, וזאת תוך מתן הזדמנות לצדדים להציג את טיעוניהם לעונש.

19. בהתאם להחלטתנו מיום 15.1.2019 הטיעונים לעונש יוצגו במעמד מתן החלטה זו.

21. נענש הנבחן על העבירה שבגללה ניתן צו המבחן, יפקע תקפו של הצו, אך אם היה העונש מאסר על תנאי לא יפקע צו המבחן; לא פקע הצו והנבחן לא ציית לו, רשאי בית המשפט לעשות כאמור בסעיפים 18, 19 ו-20 למעט פסקה (3) שבו.

ניתנה היום, ט"ז שבט תשע"ט, 22 ינואר 2019, בנוכחות הצדדים.

דבורה עטר, שופטת

מיכל ברק נבו, שופטת

שמואל בורנשטיין, שופט

עמוד 5